

РЕШЕНИЕ

№ 187

гр. София, 23.05.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**СОФИЙСКИ ОКРЪЖЕН СЪД, II ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в публично заседание на двадесет и трети февруари през две
хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Ирина Р. Славчева

Членове: Ивайло П. Г.
Ваня Н. Иванова

при участието на секретаря Цветанка П. Младенова Павлова
като разгледа докладваното от Ивайло П. Г. Въззивно гражданско дело №
20211800500343 по описа за 2021 година

С Решение № 260067/15.06.20г., постановено по гр.д. № 91/2019 г. на РС-С., е отхвърлен предявеният иск по чл. 415, ал. 3, вр. ал. 1, т. 3 от ГПК, вр. чл. 92, ал. 1 от ЗЗД, предявен от „Р.г.е.х.З“ ЕООД, срещу К. Г. Г., за заплащане на сумата 3000 евро, представляваща компенсаторна неустойка по договор от 20.06.2016 г., дължима за прекратяване от страна на работодателя на трудов договор № 806 от 18.02.2016 г. и допълнително споразумение към него № 175 от 01.06.2017 г., извършено със Заповед № 169 от 16.01.2018 г. на управителя на „Р.г.е.х.З“ ЕООД, ведно със законната лихва върху сумата, считано от датата на подаване на заявлението в съда - 18.12.2018 г., до окончателно изплащане на задължението.

Настоящото производство е по реда на чл. 258 и сл. от Гражданския процесуален кодекс и е образувано по въззивна жалба на „Р.г.е.х.З“ ЕООД срещу горното решение. Жалбоподателят го счита неправилно, постановено в противоречие с материалния закон и необосновано. Оспорва мотивите на районния съд, като счита, че в случая няма нито неравностойност на престациите, нито неравнопоставеност в отношенията. Анализира понятието „добри нрави“, както и съдържанието на договора, сключен с ответника. Прави извод, че уговорената неустойка не надхвърля присъщите ѝ функции. Позовава се на свободата на договаряне. Счита, че не е злоупотребявал с права. Оспорва направеното от районния съд тълкуване на договора за обучение като търговска сделка. Оспорва изводите му във връзка с връчването на процесната заповед за уволнение като противоречащи на събраните по делото доказателства. Моли съда да отмени изцяло обжалваното решение и да реши спора по същество, като уважи изцяло предявения от „Р.г.-Е.х.З.“ ЕООД, ЕИК ***, иск за осъждането на ответника К. Г. Г., с ЕГН

***** и адрес гр. С., ул. „К.Р.Д.” № 54, да заплати на ищеца сумата от 3000 евро - договорна неустойка, ведно със законната лихва от датата на подаване в РС-С. на заявление по чл. 417 от ГПК до окончателното ѝ заплащане, както и направените от ищеца съдебни разноски в двете съдебни производства.

В срока по чл. 263, ал. 1 от ГПК не е подаден отговор от въззиваемата страна.

В открито съдебно заседание пред въззивния съд страните не се представляват и не изразяват становище по спора.

Съдът намира, че фактическата обстановка по делото, установена въз основа на събраните в първоинстанционното производство доказателства, е описана в обжалваното решение, поради което не е необходимо да се възпроизвежда в настоящия съдебен акт.

В производството пред въззивната инстанция не са събрани доказателства.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Съгласно разпоредбата на чл. 269 от ГПК, въззивният съд се произнася служебно по валидността на обжалвания съдебен акт, а по допустимостта - в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

I. По валидност

Обжалваното в настоящото производство съдебно решение е валидно, доколкото е постановено от надлежен съдебен състав, в писмен вид и е подписано от разгледалия делото съдия, а формираната от последния воля е ясно и разбираемо формулирана.

II. По допустимост

Обжалваното решение е и допустимо, тъй като е постановено при наличие на положителните и липса на отрицателни предпоставки за упражняване на правото на иск, а първоинстанционният съд се е произнесъл по действително предявения такъв.

III. По същество

Между страните е бил сключен трудов договор за обучение по време на работа. Съгласно чл. 230, ал. 1 от КТ, по силата на такъв договор работодателят се задължава да обучи работника или служителя в процеса на работата по определена професия или специалност, а работникът или служителят - да я усвои. При това, съгласно ал. 4 от същия нормативен текст, с договора страните определят и срока, през който работникът или служителят се задължава да работи при работодателя след успешното завършване на обучението, а работодателят - да му осигури работа съобразно придобитата квалификация, като този срок не може да бъде по-дълъг от 3 години. Законът не предвижда санкция за неизпълнение на някое от горните задължения на страните. Нескрепеното със санкция задължение, обаче, има само препоръчителен (пожелателен) характер, и изпълнението му е предоставено на добрата воля на задължените лица, доколкото те не биха

претърпели неблагоприятни последици в случай на неизпълнение. Затова не може да се отрече правото на страните, в съответствие с принципа на свобода на договарянето, да уговорят санкции за неспазване на задълженията по договора, както в процесния случай.

Настоящият съдебен състав намира, че, наистина, начинът на формулиране на неустоечната клауза прехвърля върху работника отговорността за прекратяване на трудовото правоотношение дори ако прекратяването е по обективни причини или по вина на работодателя. В тази си част уговорката не може да бъде оправдана със свободата на договарянето, тъй като последната не е безгранична. В конкретния случай тя се ограничава от общите предпоставки за дължимост и изискуемост на неустойка, а именно – наличие на изричното ѝ уговаряне, както и виновно неизпълнение на договорно задължение (арг. от чл. 81, ал. 1 от ЗЗД и Марков М. „Облигационно право. Помагало.“, изд. „Сиби“, 2018г., стр. 174). Следователно, частта от договора, с която страните са уговорили неустойка за невиновно неизпълнение на задължението на работника да изпълнява задълженията си по сключения между страните трудов договор, противоречи на императивната разпоредба на чл. 81, ал. 1 от ЗЗД, а също и накърнява добрите нрави, схващани като събирателен израз на неписаните принципи за справедливост, добросъвестност, равноправие и здрав разум в обществото, поради което е нищожна. Затова в тази част мотивите на районния съд следва да бъдат споделени.

Съгласно разпоредбата на чл. 26, ал. 4 от ЗЗД, обаче, нищожността на отделни части не влече нищожност на договора, когато те са заместени по право от повелителни правила на закона или когато може да се предположи, че сделката би била сключена и без недействителните ѝ части. Поради това съдът намира, че обоснованата по-горе нищожност на посочената част от договора не обуславя нито неговата нищожност като цяло, нито нищожност на неустоечната клауза в частта ѝ, с която е предвидена дължимост на неустойката за предсрочно прекратяване на сключен трудов договор по вина на работника. В такава хипотеза следва да се приеме за допустимо и валидно уговаряне на неустойка като защита на работодателя срещу виновно неизпълнение на договорното задължение на работника. Такъв е и настоящият случай, тъй като от доказателствата по делото се установява, че трудовото правоотношение между страните е прекратено по вина на работника на основание чл. 195, вр. чл. 190, ал. 1, т. 2 от КТ. Следователно, неустоечната клауза в тази хипотеза не противоречи на чл. 81, ал. 1 от ЗЗД, вр. чл. 92, ал. 1 от ЗЗД, нито на добрите нрави (а и не е противоречала към момента на сключване на договора), поради което не е нищожна.

По сходни съображения (чл. 26, ал. 4 от ЗЗД), съдът намира, че противоречащата на закона уговорка по т. 2 предложение първо от договора за обучение, касаеща сключване на трудов договор за не по-малко от три години, е заместена по право от императивната разпоредба на чл. 230, ал. 4, предложение последно от КТ, и не опорочава договора до степен на нищожност.

За основателен следва да се приеме и довода на жалбоподателя, е уговорената неустойка не е прекомерна, с оглед размера на възнаграждението на работника по трудовия договор. Трудово възнаграждение се дължи за положен труд, поради което преценката за еквивалентност има място само между тези две престации. Процесната неустойка, обаче, обезпечава не само

полагането на труд и неговото заплащане през определен период, но и възвращаемостта на разходите, времето и усилията, които работодателят влага за обучението на този работник, както и легитимното му очакване да ползва през съответния период срещу еквивалентно заплащане работната сила на така обучен работник съобразно специфичните изисквания на трудовия процес. Поради това въззивният съд не счита, че размерът на трудовото възнаграждение може да е критерий за размера на неустойката, не намира основание за директно съизмеряване на тези две величини, и не споделя извода на районния съд за нищожност на неустоечната клауза поради прекомерност на неустойката. Още повече, че в мотивите на обжалваното решение горният извод е обоснован в резултат от сравнение между глобалния размер на неустойката и месечното трудово възнаграждение на работника, което е некоректно, като се има предвид, че (както се обоснова по-горе) уговорката за продължителността на трудовото правоотношение е заместена по право от императивната норма на чл. 230, ал. 4, изречение последно от КТ, която определя тази продължителност на три години, т.е. 36 месеца.

Не следва да бъдат споделени и мотивите на СлРС, че процесното ТПО не е било надлежно прекратено поради недоказано връчване на уволнителната заповед на работника. На първо място, съгласно чл. 2, предложение последно от договора за обучение по време на работа между страните, прекратяването се доказва с документ от НАП за деклариране по реда на КТ или по друг начин. В случая такава справка по чл. 62, ал. 2 от КТ е представена на л. 11 от първоинстанционното дело и, съгласно съдържанието ѝ, уведомлението е било прието. Освен това, по делото е прието като доказателство и заверено копие от товарителница на куриер, от която е видно, че на 19.01.2018г. К.Г. лично е получил изпратена му от работодателя пратка. Наистина, нейното съдържание не е посочено в товарителницата, но, съпоставката между датата на издаване на уволнителната заповед (16.01.2018г.) и датата на връчване на пратката (19.01.2018г.) дава основание да се предполага, че с тази пратка е била връчена именно уволнителната заповед. На последно място, по делото не се твърди и не се доказва, уволнението да е било обжалвано, респ. отменено, нито Г. да е продължил да полага труд при същия работодател. Същевременно, съгласно съдебната практика (Решение № 226 от 12.07.2011 г. на ВКС по гр. д. № 921/2010 г., IV г. о., ГК), *„пълно доказване може да се осъществи и само при косвени доказателства, стига косвените доказателства да са несъмнено установени, достоверни и да са в такава връзка с другите обстоятелства, че да установяват без съмнение главния факт“*, т.е. в гражданския процес е допустимо пълно доказване и само въз основа на косвени доказателства, ако те са взаимно непротиворечиви и ако в съвкупност подкрепят главния факт, подлежащ на доказване. В случая тези изисквания са изпълнени от отбелязването върху товарителницата за изпратена от работодателя и получена от работника пратка, във връзка с приетото уведомление по чл. 62, ал. 5 от КТ, както и липсата на данни за обжалване на уволнителната заповед.

По тези съображения съдът намира, че са налице уговорените между страните предпоставки за дължимост на процесната неустойка.

С оглед гореизложеното, обжалваното решение е неправилно и следва да бъде отменено, като вместо него се постанови друго, с което предявеният иск се уважава изцяло.

IV. По разноските

С оглед изхода на делото и направено в този смисъл искане, в полза на жалбоподателя следва да се присъдят направените по делото разноси, каквито се установяват в размер на 120 лв. – държавна такса.

Отмяната на обжалваното решение налага преизчисляване и на разноските пред първата инстанция, доколкото искане за присъждането им е било направено своевременно. Такива се установяват за държавна такса в размер на 120 лв.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 260067/15.06.20г., постановено по гр.д. № 91/2019 г. на РС-С., като вместо това **ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА К. Г. Г. с ЕГН ***** и адрес гр. С., ул. „К.Р.Д.” № 54, да заплати на „Р г.-Е.х.З.“ ЕООД с ЕИК *** сумата 3000 евро - договорна неустойка, ведно със законната лихва върху нея от датата на подаване в РС-С. на заявление по чл. 417 от ГПК (18.12.2018 г.) до окончателното ѝ изплащане.

ОСЪЖДА К. Г. Г. с ЕГН ***** и адрес гр. С., ул. „К.Р.Д.” № 54, да заплати на „Р г.-Е.х.З.“ ЕООД с ЕИК *** сумата 120 лв. – разноси във въззивното производство.

ОСЪЖДА К. Г. Г. с ЕГН ***** и адрес гр. С., ул. „К.Р.Д.” № 54, да заплати на „Р г.-Е.х.З.“ ЕООД с ЕИК *** сумата 120 лв. – разноси в първоинстанционното производство.

Решението може да се обжалва пред ВКС на РБ в едномесечен срок от връчване на препис от него.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____